

Dr. Janez Dular
1000 Ljubljana, Brankova ulica 3

PRESOJA GRADIVA ZA PRENOVO UČBENIKA NA PRAGU BESEDILA 4

Skupina avtoric (Martina Križaj Ortar, Marja Bešter Turk, Marija Končina, Mojca Bavdek, Mojca Poznanovič) po prenovi učbenikov *Na pragu besedila 1 – 3* letos zaokrožujejo svoje prizadevanje s prenovo zadnjega, četrtega dela učbeniške serije za slovenski jezik. Prenova je potrebna zaradi sprememb v veljavnih učnih načrtih in zaradi didaktičnih izkušenj, pridobljenih z večletno uporabo prve izdaje učbenikov (tudi izkušenj s čedalje bolj razširjeno rabo IKT pri pouku). Zunanja ureditev in obseg gradiva *Na pragu besedila 4* ostajata pri tem približno enaka, prav tako stališče oziroma zasnova, ki se od poudarjenega posredovanja slovničnega znanja v ožjem pomenu besede preusmerja k t. i. funkcionalnim ciljem jezikovnega pouka, tj. k prizadevanju za praktično obvladanje jezika oziroma za doseganje sporazumevalne zmožnosti ter za oblikovanje jezikovne in splošne kulturne zavesti dijakov.

Ta preusmeritev je v učbeniku za četrti letnik še posebno izrazita in se pozna v njegovi kompoziciji, saj je bilo besedotvorje kot edino tipično jezikovnosistemsko (slovnično) poglavje zaradi sprememb v učnih načrtih premaknjeno v nižje letnike, ohranjena poglavja in podpoglavja pa so deloma preurejena ali razširjena (npr. o jezikovni politiki, o besedilnih vrstah - zapisnik). Pri podajanju snovi ostaja pomemben delež odlomkov s t. i. »didaktičnimi vprašanji« za animiranje in usmerjanje pozornosti bralcev na opazovane jezikovne pojave. Nekatera ponazarjalna besedila so zamenjana z novimi, aktualnejšimi ali pa učbeniško besedilo napotuje učenca na gradivo, dostopno na spletišču www.srednja.net ali na videoposnetkih.

S stališča jezikoslovja, tj. stroke, ki določa predmet oziroma strokovno področje, v predloženem gradivu ni opaziti pomembnih sprememb, zato na splošno še naprej veljajo ugotovitve in mnenje (pozitivna ocena), napisano za prvo izdajo tega učbenika. Gradivo zato priporočam v potrditev, saj prenovljeno besedilo ne vsebuje takih napak ali pomanjkljivosti, katerih odpravljanje bi presegalo možnosti in pristojnosti redne redaktorske obravnave, ko se bo učbenik pripravljal za tisk. Na tej ravni bi bil priporočljiv npr. dodatni premislek o naslednjih problemih:

- nekaj terminoloških vprašanj, npr. v zvezi z rabo izraza *nagovor* (--> *ogovor*?);
- Čandikova in Zagajškova vloga v zgodovini knjižne slovenščine (pri Hrenovi izdaji leksikonarja oziroma pri prvi slovnici s slovenskim metajezikom);
- vsebinska utemeljitev "novih oblik" (ne naključno izbranih in sprejetih);
- odprava naslova JEZIK v kazalu (za odpravljeno „slovnično“ poglavje) in vrnitev (hierarhični dvig) podnaslova *Jezikovna politika v Republiki Sloveniji* na raven iz prve izdaje tega učbenika;
- izrecna omemba Nacionalnega programa za jezikovno politiko;
- položaj slovenščine v Evropski zvezi ni vprašanje prihodnosti, temveč sedanjosti;
- nekaj motečih (za učbeniški tip besedila neprimernih) okrajšav (zlasti za besedo *oziroma*).

19. 12. 2010

/Janez Dular/
